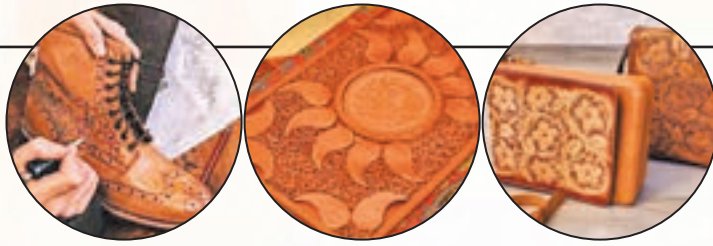

سوخته‌نگاری روی پارچه

انجام سوخته‌نگاری روی پارچه کمی مشکل است. باید به خاطر داشته باشید که هرگز نباید روی پارچه‌های ترکیبی (که از الیاف مختلف درست شده‌اند) یا پارچه‌هایی که از مواد شیمیایی مانند نایلون و پلی‌استر ساخته شده‌اند سوخته‌نگاری انجام دهید. فقط چند نوع محدود پارچه مانند کتان طبیعی برای سوخته‌نگاری مناسب هستند. همچنین پارچه‌هایی از جنس صددرصد پنبه برای سوخته‌نگاری مناسب هستند. سوخته‌نگاری روی پارچه نیاز به تمرین دارد و این کار باید با ملایمت و آهستگی انجام شود.

سوخته‌نگاری روی چرم

سوخته‌نگاری روی چرم بسیار لذتبخش است. چرم نسبت به چوب راحت‌تر می‌سوزد، زیرا مانند چوب در ساختار خود الیاف و بافت ندارد. الکتروود گرم شده حتی با دمایی پایین‌تر از دمای مورد نیاز برای سطح چوب به خوبی در سطح چرم فرو می‌رود و به شما امکان می‌دهد با سرعتی مناسب سوخته‌نگاری کرده و اثر هنری نهایی را در یک قاپ ارائه و همچنین می‌توانید از آن در موارد دیگری مانند قلابه سگ، کمر بند و کیف استفاده کنید. با این حال چرم معایبی هم دارد؛ ممکن است در مقایسه با چوب در حین سوخته‌نگاری کمی بدبو شود و خیلی سریع نوک الکتروود را کثیف کند، بنابراین دائماً نیاز به تمیز کردن نوک الکتروود خود دارید.

سوخته‌نگاری روی چوب

نوع چوب مورد استفاده در فرایند سوخته‌نگاری مهم بوده و از هر چوبی نمی‌توان بدین منظور استفاده کرد. تهیه برخی از چوب‌ها آسان‌تر است، همچنین قیمت چوب نقش تعیین‌کننده‌ای در انتخاب نوع آن دارد. چوبی که انتخاب می‌کنید باید از نظر بافت، الیاف و رنگ مناسب بوده و به دنبال چوبی باشید که دارای منافذ کوچک و سطح صاف باشد. سطوح ناهموار، طراحی خطوط مستقیم را دشوار می‌کند. چوب‌ها از نظر بافت، الیاف، موج، رنگ، وزن و سایر خصوصیات با هم متفاوت هستند. سوخته‌نگاری روی چوب‌های نرم و سبک مثل کاج راحت‌تر است و به حرارت زیادی نیاز ندارد. چوب‌های سنگین مانند بلوط یا گردو می‌توانند بر کیفیت سوخته‌نگاری تأثیرگذار باشند.

سوخته‌نگاری

شکاف هنر تازمان

سوخته‌نگاری یا سوخته‌کاری یکی از قدیمی‌ترین روی طیف وسیعی از سطوح مانند چوب، چرم، پارچه و کاغذ میله‌های نازک فلزی را روی شعله داغ با گذشت زمان، هنرمندان این عرصه یاد گرفتند که هنرمندان با استفاده از هویه‌های مخصوص

گزارش
سعیده احسانی راد
خبرنگار

گفت‌وگوی «ایران» با مرتضی نداف، هنرمند برجسته سوخته‌نگاری سوخته‌نگاری با دود خوردن استادان زنده مانده است

هنرمندانی که قصد شرکت در نمایشگاه‌های دولتی دارند متحمل هزینه‌های زیادی می‌شوند و نمایشگاه‌هایشان خروجی ندارد. حتی حضور هنرمندان در غرفه‌های صنایع دستی فروش بالایی ندارد چون مردم در تشخیص کار باکیفیت دانش ندارند، رغبتی برای خرید آثار سوخته‌نگاری نیست.

وضعیت آموزشی این هنر در مقایسه با هنرهای دیگر چطور ارزیابی می‌کنید؟
افزایشی که به دنبال آموزش حرفه‌ای و استاندارد هستند با تحقیق به مؤسسات آموزشی سوخته‌نگاری می‌روند، مؤسسه‌هایی که زیر نظر سازمان فنی و حرفه‌ای فعالیت دارند آموزش‌های درست و با کیفیتی ندارند، وزارت میراث فرهنگی

برش خورده دیگرش می‌سوخت و پس از اینکه کل محیط می‌سوخت، به سبک نگاتیوی، طرح مدنظر روی چوب به زیبایی پیدا می‌شد مثل نمونه‌ای روی در قدیمی در شهرکاشان، سبک تازه سوخته‌نگاری کهن قدمت ۱۰۰ ساله دارد.

چه دلایلی باعث پیدایش هنر سوخته‌نگاری شد؟
یکی از ضرورت‌های شاخص که باعث بوجود آمدن هنر سوخته‌نگاری شده است، شناسایی، تملک و معرفی حریم شخصی انسان است. اینکه هر شخصی بتواند با نشان‌گذاری اشیا، حس مالکیتش را به دیگران نشان دهد و برتری فکری‌اش را به رخ بکشد.

سوخته‌نگاری در تاریخ هنر ایران چه پیشینه‌ای دارد و به چه جامانده از چه دوره‌ای است؟
هنر سوخته‌نگاری از ۴ هزار سال پیش تاکنون تحولات زیادی را پشت سر گذاشته و تکامل شگرفی داشته است. تولد و پیدایش این هنر مصادف با آغاز عصر حجر و مفرق بود؛ زمانی که انسان در کشفیات خود به فلز می‌رسد و تصمیم می‌گیرد تا سبک زندگی‌اش را تغییر دهد. ابتدا اشیا و ادوات کاربردی زندگی را می‌سازد و بعد از آن با گذر زمان بر حسب تغییر مکان و موقعیت زندگی مجبور به بهبود آنها برای رفع نیاز خود می‌شود.

این تکامل چطور انسان‌ها را به سمت هنر سوخته‌نگاری برد؟
سوخته‌نگاری در آن عصر، با نشانه‌گذاری روی اشیای کاربردی مثل سرنیزه، تبر، تیر و کمان شروع شد. به این صورت که با داغ کردن فلز، علامت‌ها و نقوشی روی اجسام چوبی حک می‌شد. نقش بستن خط میخی روی استخوان پای عقاب که نمونه‌ای از آن در موزه ایران باستان نگهداری می‌شود از دیگر هنرهای به جامانده از سوخته‌نگاری است البته همزمان با تکامل زندگی بشر این هنر هم تغییراتی داشته است.

هنرهایی هستند که قلب تاریخ را می‌شکافند و آنگذر پیشرفت می‌کنند که به عمق روح بشر نفوذ می‌کنند، آنها شاید ماندگارترین اثری باشند که از گذشته انسان روی زمین باقی مانده: هنرهایی که هر چند تا پای مرگ رفته‌اند اما هنوز در زندگی ردی کم رنگ دارند؛ مثل سوخته‌نگاری. سوخته‌نگاری یا سوخته‌کاری یکی از قدیمی‌ترین هنرهای جهان محسوب می‌شود. این هنر را می‌توان با استفاده از روش‌های مختلف و روی طیف وسیعی از سطوح مانند چوب، چرم، پارچه و کاغذ انجام داد.

هیچ کس نمی‌داند نخستین سوخته‌نگار کیست؟ یا اصلاً این هنر متعلق به کدام دوران است؟ اما مهم‌ترین یافته‌های باستان‌شناسی، نشان می‌دهد شهر سوخته از قدیمی‌ترین خاستگاه‌های این هنر است.

با استاد مرتضی نداف یکی از هنرمندان برجسته سوخته‌نگاری ایران درباره وضعیت هنر سوخته‌نگاری در روزنامه ایران به گفت‌وگو نشستیم. این گفت‌وگو در ادامه می‌خوانید:

مثلاً چه تغییراتی؟
برای مثال، مشبکی از فلز را روی تکه چوبی می‌گذاشتند و با چراغ بی‌سوز فوتکی، در آن می‌دمیدند. آتش حاصله با فوران و پرتاب سوزنی شکل، باعث سوختن سطح مشبکی فلز می‌شد. قسمت‌هایی که فلز روی چوب بوده، بافت ثابت داشته و قسمت

هنرمندان از چه ابزاری برای انجام سوخته‌نگاری استفاده می‌کنند؟
سوخته‌نگاری یعنی ایجاد نقوش سوخته در طیف‌ها و بافت‌های مختلف روی چوب با ابزار ساده‌ای مثل هویه قلمی. هویه‌های قلمی از نظر ظاهر و کاربرد تفاوت‌های زیادی دارند. برخی هویه‌های جدید نوک‌های مختلفی دارند که قابل تعویض هستند. نوع دیگر هویه‌های قلمی ساده در انتها ۴۰، ۶۰، ۸۰ و ۱۰۰ است که جنس نوک آن بر حسب کاربرد متفاوتند، بهترین جنس نوک، مس است و نوک‌های برنجی و فولادی هم روی هویه‌ها قرار می‌گیرند. تفاوت نوک هویه‌ها اثری است که روی بافت چوب دارد.

هنرمندان تجسمی چقدر به رشته سوخته‌نگاری گرایش دارند؟
در این سه دهه‌ای که فعالیت حرفه‌ای در سوخته‌نگاری دارم، اشتیاق هنرمندان تجسمی به گرایش در این رشته بسیار خوب بوده است. سوخته‌نگاری با هنرهای تجسمی کاملاً آمیخته است. گرافیک و فضای طراحی در ایجاد طرح‌ها شاخصه اصلی است. هنرهایی مثل خوشنویسی، مینیاتور، نقاشی، تذهیب و تشعیر درسوخته‌نگاری بروز و نمود خاصی دارند. شاگردانی دارم که در این رشته به درجه استادی رسیدند، بیشتر افراد فکر می‌کنند سوخته‌نگاری کاری ساده است اما با وارد شدن به این رشته متوجه پیچیدگی و ظرافت خاص آن می‌شوند.

چقدر به رشته هنری در نمایشگاه‌ها و جشنواره‌های هنری بها داده می‌شود؟
تقاضا برای برپایی نمایشگاه برای هنر سوخته‌نگاری زیاد نیست، از این رو تلاش کردم تا برای هنرمندان شهرستانی و مناطق محروم در بهترین موقعیت‌های نمایشگاه، جشنواره‌های ملی با تبلیغات گسترده رسانه‌ای تدارک ببینم.

مهم‌ترین دلیل این بی‌تماثلی‌ها به نظر شما به چه مسائلی برمی‌گردد؟

تاکون چه اقداماتی برای ساماندهی آموزش هنر سوخته‌نگاری انجام شده است؟
تلاش کردیم تا برای ساماندهی آموزش سوخته‌نگاری سامانه آموزشی در وزارت آموزش و پرورش را تقویت کنیم. همچنین دوره‌های تخصصی آموزشی در کتاب‌های درسی دوره متوسطه کار و فناوری گنجاندهیم و اخیراً هم در دانشگاه شهید رجایی تهران برای معلمان ۸ استان دوره فشرده عملی و حضوری برگزار کردیم تا دانش‌آموزان به صورت ملموس آموزش تخصصی و حرفه‌ای ببینند.

که نشان نمادین تفاوت از سایر اقوام و ملل شده و در نتیجه نشانه هویتی نیز می‌شود. اما یکی از تلاش‌های آدمی برای بهتر کردن زیست خود، زیباتر کردن جهانی است که در آن زندگی می‌کند. این زیباتر کردن موضوعی است که از دیرباز می‌توان در ساخته‌های بشر مشاهده کرد؛ از کشفیات باستان‌شناختی تا هنرهای زنده بومی. البته هر دو اینها را باید یکی دانست چرا که بسیاری از آثار مکشوفه باستان‌شناسی در زمانه خود هنر بومی و قومی بوده‌اند. این هنرهای بومی مجموعه‌ای

چقدر به رشته هنری در نمایشگاه‌ها و جشنواره‌های هنری بها داده می‌شود؟
تقاضا برای برپایی نمایشگاه برای هنر سوخته‌نگاری زیاد نیست، از این رو تلاش کردم تا برای هنرمندان شهرستانی و مناطق محروم در بهترین موقعیت‌های نمایشگاه، جشنواره‌های ملی با تبلیغات گسترده رسانه‌ای تدارک ببینم.

مهم‌ترین دلیل این بی‌تماثلی‌ها به نظر شما به چه مسائلی برمی‌گردد؟

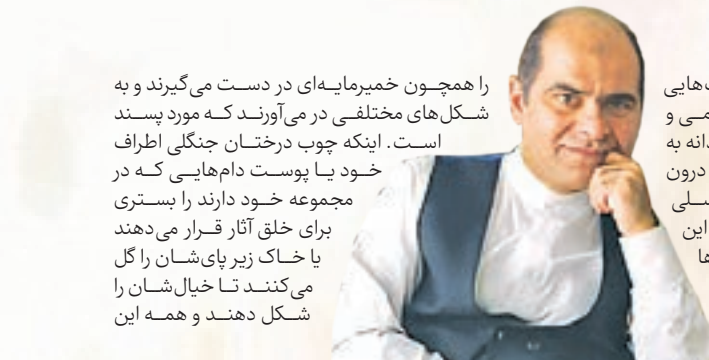
تاکون چه اقداماتی برای ساماندهی آموزش هنر سوخته‌نگاری انجام شده است؟
تلاش کردیم تا برای ساماندهی آموزش سوخته‌نگاری سامانه آموزشی در وزارت آموزش و پرورش را تقویت کنیم. همچنین دوره‌های تخصصی آموزشی در کتاب‌های درسی دوره متوسطه کار و فناوری گنجاندهیم و اخیراً هم در دانشگاه شهید رجایی تهران برای معلمان ۸ استان دوره فشرده عملی و حضوری برگزار کردیم تا دانش‌آموزان به صورت ملموس آموزش تخصصی و حرفه‌ای ببینند.

در میانه حیات و مرگ هنرهای سنتی

یادداشت

رضا دبیری‌نژاد
رئیس مؤسسه کتابخانه و موزه ملی ملک

آدمی همواره سعی کرده است تا زندگی خود را بهتر کند. این بهتر شدن تنها در راحتی و دسترسی بهتر به نیازهای روزمره نیست بلکه بخش عمده‌ای از این

از سنت‌ها را در خود دارند؛ سنت‌هایی که مجموعه‌ای از زیبایی‌شناسی قومی و ملی را دارند و این سلیقه زیباپسندانه به یک سنت جاری تبدیل شده که درون نسل‌ها امتداد یافته و از نسلی به نسلی دیگر منتقل شده است. همچنین این زیبایی‌شناسی حاصل تعامل فرهنگ‌ها با طبیعت پیرامون خود است. آنجا که مواد موجود در پیرامون خود

حال خوب مربوط به آن چیزی است که احساس و درونیات آدمی را در برمی‌گیرد؛ احساس اثربخشی، توانمندی، تمایز و لذت بردن از دنیای پیرامون. برای همین آدمی تلاش کرده است بسازد؛ ساختنی که برای او هویت شود. از این رو ساختن‌هایی که با هویت فردی و هویت جمعی اعم از قومی و ملی مرتبط بوده، برای او فراتر از کاربری‌های روزمره نقش نمادین گرفته و نشان توانمندی و بستری برای لذت بردن بوده است. از سوی دیگر این نوع از ساختن‌ها در خود تمایز دارد؛ تمایزی

